

ŽALUJI NA ČESKOU KUCHYNI

„Žaluji totiž na českou kuchyni“ napsal Karel Čapek v jednom ze svých slavných sloupků v Lidových novinách v r. 1923. „Je neosvícená, těžkopádná a bezmyšlenkovitá. A centová. A středověká. Považte, že mi v jedné vážené restauraci předhodili toto menu: hovězí polévka s játry; hovězí maso s koprovou omáčkou; uzené maso s knedlíkem a „zélím“; navrch fličky se šunkou. Odpusťte, to není kuchyně, to je krmení Diomedových koní, kteří, jak známo, žrali maso.“... „A tuhle řezničinu ve více méně fádnicích variacích bych našel ve všech českých hospodách od Václavského náměstí až po Dolní Václavice a ještě dál; to je právě tak zvaná česká strava.“

„Toujours les cnedliqui, toujours les cnedliqui“ bědoval mi jeden Francouz a dva mladí angličtí manželé si raději doma vaří na lihu vajíčka.“... „Evropa: to je to slovo, které jsem hledal... Myslím, dejme tomu, talírek zeleniny a hrst ovoce, což se (aspoň v Evropě) samozřejmě předloží hosti i v té nejprimitivnější hospůdce. ...Mluvím o misce svěžího salátu, která jistě není nic drahého a může přijít pokaždé na stůl. Rád jsem se vždycky díval na obědvajícího dělníka v takové pařížské krčmě, jak chutě si sám strojil salát, míse olej, ocet a hořčici s vážností laboranta; nebo na šupáka v neapolské trattorii, s jakou elegancí loupe svůj poslední pomeranč.“

„U nás jsme zůstali, pokud se týče jídla, ve stadiu mladšího bronzového věku, asi tak v homérské době, kdy „kvetoucí tuk stékal po vousech hrdinů“. Vousy i hrdinství pominuly, jenom tuk stéká dál. Jsem stejně vzdálen vegetariánství jako pacifismu, abstinence, eugeniky, volné mysli a jiných kulturních pověr; ale to výlučné masožravectví našich hospod, ten nedostatek invence, ta vepřová a hovězí masivnost, mne sklíču. Po takovém obědě mne přepadá melancholie přežraného hroznýše; mám vidiny, blouzním o misce zeleného špenátu, a kadeřavé světlosti salátových hlaviček, o jemných silicích šťavnatých plodů, o plynoucí vodě, oblacích na nebi, jako sní vězeň o svobodě. Nezděnáte-li nápravu, budete všichni tuční, špekovití, těžcí, politicky nesnášenliví, bezbožní, bez radosti, oškliví a hrubí; mimo to smrtelní, naduřelí a beztvářní a zejména nudní. Braňte se, pobijte nejdřív všechny hostinské a snězte je na cibulce ...a pak zahajte lepší osvícený věk ...a nezapomeňte na plody ducha, jenž volí, třídí a zjemňuje a tvoří rozmanitost;...“

Čapek K.: *Hlas nevlastenecký. In.: Dílo bratří Čapků: Sloupkový ambit. Praha: Československý spisovatel; 1957. s. 192.*

Jaroslav Kříž